

РЕШЕНИЕ

№ 240

гр. София, 02.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на седми февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Красимир Машев

Членове: Златина Рубиева
Петя Алексиева

при участието на секретаря Красимира Г. Георгиева
като разгледа докладваното от Петя Алексиева Въззивно гражданско дело № 20221000502722 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С Решение № 261307 от 14.04.2022 г., постановено по гр.д. № 17188/2018 г., Софийски градски съд, ГО, I-1 състав е отхвърлил предявения от „Риц 1“ ООД гр.София против Република България, представлявана от Министъра на финансите осъдителен иск с правно основание чл.49 от ЗЗД за заплащане на сумата от 26 398,79 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в пропуснати ползи от приход от цена на произведена електрическа енергия в периода 01.01.2014 г.-10.08.2014 г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до изплащането. С решението си съдът е уважил евентуалния иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, като е осъдил ответника Република България, представлявана от Министъра на финансите да заплати на ищеца „Риц 1“ ООД сумата от 3 427,38 лв., представляваща получена без основание такса върху произведена електрическа енергия за периода 01.07.2014 г.-10.08.2014 г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба-21.12.2018 г. до изплащането. С решението ответникът е осъден да заплати на ищеца и направените разноси в размер на сумата от 2 895,95 лв., като с Определение №

264369/27.06.2022 г. е оставил без уважение молбата на ответника Република България с правно основание чл.248 от ГПК за изменение на решението в частта на присъдените в полза на ищеца разноски.

Срещу така постановеното решение е постъпила в срок въззивна жалба вх. № 284404/05.05.2022 г. от ищеца „Риц 1“ ООД, чрез процесуален представител адвокат В. С., с надлежно учредена представителна власт с пълномощно приложено по първоинстанционното дело /л.11 от делото/.

Решението се обжалва в частта, с която първоинстанционният съд е отхвърлил предявения главен иск с правно основание чл.49 от ЗЗД и е уважил евентуалния такъв. Счита първоинстанционното решение за неправилно, немотивирано и необосновано. Поддържа се, че съдът е следвало да уважи главния иск, тъй като приемането на противоконституционен закон или отделни разпоредби от закон е висша форма на противоправност в рамките на една правова и демократична държава и за нея винаги отговаря държавата. Поддържа се, че изводите на съда противоречат на константната практика на българските съдилища и в частност на практиката на ВКС. Поддържа се, че първоинстанционният съд не е обсъдил доводите на ищеца за допуснато нарушение на ПЕС. Излага подробни съображения по същество на спора.

Моли въззивният съд да отмени решението в частта, с която е отхвърлен главния иск по чл.49 от ЗЗД като неправилно, немотивирано и незаконосъобразно и вместо него да постанови решение, което уважава предявения пред първоинстанционния съд главен иск. Претендира разноските направени и пред двете съдебни инстанции.

В законоустановения срок по чл. 263, ал.1 от ГПК е постъпил отговор от въззиваемата по тази жалба страна – ответникът Република България чрез процесуалния ѝ представител юрисконсулт Д. К., надлежно упълномощена с пълномощно приложено към отговора /л.66 от въззивното дело/.

Оспорва въззивната жалба като недопустима и неоснователна. Поддържа се, че доколкото с решението съдът е уважил предявения като евентуален иск следва да се приеме, че интересът на ищеца е бил удовлетворен и за същия не е налице правен интерес да обжалва решението в отхвърлителната му част. Поддържа се и неоснователност на въззивната жалба по подробни аргументи изложени в отговора и отнасящи се до спора по същество.

Моли съда да остави без уважение въззивната жалба на ищеца и да присъди на ответника направените от него разноси и пред двете съдебни инстанции. Заявява възражение за прекомерност и недоказаност на претенцията на въззивника-ищец за адвокатско възнаграждение. Оспорва искането за присъждане на съдебни разноси за първоинстанционното производство.

Срещу решението и в срока по чл.263, ал.2 от ГПК ответникът в първоинстанционното производство-Република България е депозирал насрещна въззивна жалба, подадена чрез пълномощник-юрисконсулт Д. К. с надлежно учредена представителна власт с пълномощно приложено към настоящото дело /л.66 от въззивното дело/.

Решението се обжалва в неговата осъдителна част, с която ответникът е осъден да заплати на основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД на ищеца сумата от 3 427,38 лв., представляваща получена без основание такса върху произведена електрическа енергия за периода 01.07.2014 г.-10.08.2014 г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба-21.12.2018 г. до изплащането, както и в частта за разноските.

Поддържа се, че в обжалваната си част решението е неправилно и необосновано, постановено в противоречие с материалния закон, с процесуалните правила и при неправилно съобразяване на доказателствения материал по делото. Изложени са подробни аргументи по същество на спора.

Моли съда да отмени решението в обжалваната му част като неправилно и да отхвърли предявените искове. Претендират се разноските и пред двете инстанции.

В срока за отговор въззиваемата по тази жалба страна-ищецът „Риц 1“ ООД е подал отговор, с който оспорва насрещната въззивна жалба като неоснователна и моли съда в случай, че отхвърли въззивната жалба на „Риц 1“ ООД и остави главния иск без уважение да потвърди съдебното решение в обжалваната му от ответника част. Претендира разноси и за двете инстанции.

С оглед постъпилите въззивни жалби, решението се обжалва в неговата цялост.

В срока по чл.248, ал.1 от ГПК (пощенско клеймо от 18.07.2022 г.) ответникът Република България чрез пълномощник-юрисконсулт Д. К. с

надлежно учредена представителна власт с пълномощно приложено към настоящото дело /л.66 от въззивното дело/ е депозирал и частна въззивна жалба вх.№ 296975/19.07.2022 г. срещу Определение № 264369/27.06.2022 г., с което първоинстанционният съд е оставил без уважение молбата на ответника Република България с правно основание чл.248 от ГПК за изменение на решението в частта на присъдените в полза на ищеца разноски.

Срещу тази жалба от ответника по нея-„Риц 1“ ООД е постъпил отговор, с който се оспорва жалба и се моли съда да я остави без уважение, като потвърди обжалваното определение като правилно и законосъобразно.

Тази частна въззивна жалба е предмет на настоящото производство, като по нея съдът ще се произнесе в зависимост от изхода по спора.

Въззивникът-ищец в съдебно заседание и чрез процесуалния си представител поддържа своята въззивна жалба, оспорва насрещната жалбата на ответника. Подробни съображения излага в представени по делото писмени бележки. Претендира разноски, за което представя списък по чл.80 ГПК.

Въззивникът-ответник в съдебно заседание и чрез своя процесуален представител оспорва въззивната жалба на ищеца, поддържа своята насрещна въззивна жалба, както и частна такава. Заявява възражение за прекомерност на заплатеното от ищеца адвокатско възнаграждение. Счита също така, че претенцията за адвокатско възнаграждение е недоказана.

Апелативен съд-София, 8-ми граждански състав, след преценка по реда на въззивното производство на твърденията и доводите на страните и на събраните по делото доказателства, намира следното от фактическа страна:

Софийски градски съд е бил сезиран с главен иск с правно основание чл.49 във връзка с чл.45 от ЗЗД за заплащане на имуществени вреди в размер на 26 398,79 лв., представляваща удържана от ищцовото дружество такса в размер на 20% за производство на електрическа енергия през периода 01.01.2014 г.-10.08.2014 г., ведно с лихвата за забава от датата на исковата молба до пълното изплащане на дължимите суми.

При условията на евентуалност е предявен иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД за заплащане на сумата от 3427,38 лв., представляваща удържана от ищцовото дружество такса в размер на 20% за

производство на електрическа енергия през периода 01.07.2014 г.-10.08.2014 г., ведно с лихвата за забава от датата на исковата молба до пълното изплащане на дължимите суми.

При условията на евентуалност е предявен иск с правно основание чл.59 от ЗЗД за заплащане на сумата от 3 427,38 лв., представляваща удържана от ищцовото дружество такса в размер на 20% за производство на електрическа енергия през периода 01.07.2014 г.-10.08.2014 г., ведно с лихвата за забава от датата на исковата молба до пълното изплащане на дължимите суми.

От събраните пред първоинстанционния съд доказателства, въззивният съд приема за установени и доказани следните факти и обстоятелства:

Не е спорно, че ищецът има качеството на производител на електрическа енергия от възобновяеми източници (вятърна електроцентрала) като оперира вятърна електроцентрала /ВяЕЦ/ „Байкал“, намираща се в поземлен имот с кадастрален номер 02227, местност „Целините“, землище на с.***, ЕКАТЕ 02227, Община Долна Митрополия, област Плевен, изграден и въведен в експлоатация на два етапа, съобразно Разрешение за ползване № СТ-12-1310/15.12.2008 г. и № СТ-05-1422/24.11.2009 г.

Ищецът е сключил договор за изкупуване на електрическа енергия № 83/01.12.2010 г. с „ЧЕЗ ЕЛЕКТРО БЪЛГАРИЯ“ АД, по силата на който „ЧЕЗ ЕЛЕКТРО БЪЛГАРИЯ“ АД изкупува произведената от ищеца електрическа енергия по цени и условия определени в договора и в съответствие с действащите нормативни актове.

Така въз основа на сключения с „ЧЕЗ ЕЛЕКТРО БЪЛГАРИЯ“ АД договор и за процесния период, ищецът е издал следните фактури №№: 297/31.01.2014 г. на стойност 16 666,22 лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 2 777,70 лв., 303/28.02.2014 г. на стойност 9962,47 лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 1660,41 лв., 309/31.03.2014 г. на стойност 38 152,49лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 6 358,75 лв., 314/30.04.2014 г. на стойност 31 406,30 лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 5234,38 лв., 320/31.05.2014 г. на стойност 19 457,2748 лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 3 242,88 лв., 327/30.06.2014 г. на стойност 22 183,76 лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 3697,29 лв., 333/31.07.2014 г. на стойност 17 820,50 лв. с ДДС, от която е удържана 20 % такса от 2 970, 08 лв. и 339/31.08.2014 г. на стойност 2 286,50 лв. без ДДС (за

произведената електрическа енергия за периода от 01.08.2014 г. до 09.08.2014 г.), от която е удържана 20 % такса от 457,30 лв.

Таксата е удържана върху стойността на електрическата енергия без начислено ДДС.

Произведеното количество електрическа енергия от ВЕП „Байкал“ за процесния период и фактурирано, съобразно горепосочените фактури, е удостоверено с двустранно подписани протоколи от представители на „Чез Разпределение България“ АД и ищцовото дружество.

Горните обстоятелства се установяват и с приетото по делото и неоспорено от страните заключение на ССЧЕ, от което се установява още, че за процесния период от ищеца е удържана такса в общ размер на сумата от 26 398,79 лв. Установява се, че тези суми са преведени от „ЧЕЗ Електро България“ АД по сметка на КЕВР, включително и с представените и приети по делото справки (л.279 и 281 от първоинстанционното дело), както и писмени доказателства представени с писмо на „ЧЕЗ Електро България“ АД, входени в регистратурата на СГС под № 262307/17.01.2022 г., приети по делото. Превеждането на сумите се установява и с приетата по делото справка от КЕВР, представена с писмо изх.№ Е-12-00-607/22.12.2021 г. (л.258 и 259 от първоинстанционното дело).

От 01.01.2014 г. с §6, т.2 и т.3 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г. (отменен) е въведена такса за производство на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия. Размерът на таксата по ал. 1 се определя по следната формула: $ТПЕЕ = ПЦ \times КИЕЕ \times 20 \%$, където: ТПЕЕ е такса за производство на електрическа енергия; ПЦ е преференциалната цена по чл. 31, ал. 1 без данъка върху добавената стойност; КИЕЕ е количеството изкупена електрическа енергия от обществения доставчик и от крайните снабдители по чл. 31, ал. 5. Производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия са задължени за таксата по ал. 1.

Между страните не е спорно, а и това обстоятелство е известно, че проектозаконът за държавен бюджет на Република България за 2014 г. е внесен от правителството в 42-рото Народно събрание, без в него да фигурират новосъздадените и атакувани от президента на републиката текстове. Между първото и второто четене тези текстове се предлагат от

представители на една парламентарна група в Комисията по бюджет и финанси. Новите текстове в проектобюджета се обсъждат в Комисията на заседанията на 27 ноември и 3 декември 2013 г., след което се внасят за обсъждане в пленарната зала на второ четене на 3 декември 2013 г. и са приети след дебати на следващия ден-4 декември 2013 г., като § 6, т. 2 и 3 от ЗДБ – 2014 г.

С решение № 13 от 31.07.2014 г. на Конституционния съд, влязло в сила на 10.08.2014 г., нормите от ПЗР на ЗДБРБ за 2014 г. са обявени за противоконституционни.

При така установената фактическа обстановка и с обжалваното решение, първоинстанционният съд е приел, че когато съдът е сезиран със спор основан на закон, който е обявен за противоконституционен с решение на КС, той е длъжен да приеме, че не е имал валидно регулаторно действие и да не го прилага независимо от това, че правоотношението се е развило в минал момент. Приел е, че от ищеца, като производител на електрическа енергия от вятърна централа, е била удържана такса от 20% в общ размер на 26 398.79 лв., като удържането започнало на 01.01.2014 г. с влизане в сила разпоредбата на чл.35а ЗЕВИ и продължило до 10.08.2014 г. с влизане в сила на Решение 13/31.07.2014 г. по к.д. № 1/2014 г. на КС. С оглед разрешената дадени в т.2 от Решение № 3/28.04.2020 г. по к.д. № 5/2019 г. на КС правните последици от действието на нормата в този период не могат да бъдат зачетени, тъй като поради обявяването ѝ за противоконституционна вече не е част от правната система и не съставлява приложимо право. Това предпоставя правото на ищеца да търси отговорност от държавата за удържаната сума. По въпроса кое е основанието за реализиране отговорността на държавата, първоинстанционният съд е констатирал противоречие в съдебната практика по аналогични случаи. В едни решения на ВКС се приема, че е деликтна по чл.49 ЗЗД. Деликтът е осъществен чрез законодателния орган-Народното събрание с приемането на противоречаща на Конституцията правна норма и неизпълнение задължението по чл.22, ал.4 ЗКС да отстрани настъпилите от приложението ѝ неблагоприятни правни последици /Решение № 244/26.01.2021г. по гр.д.№ 1732/2019г. на ВКС, IV г.о.; Решение № 72/21.04.2020г. по гр.д.№ 2377/2019г. на ВКС, IV г.о; Решение № 249/15.01.2021г. по гр.д.№ 4069/2019г. на ВКС, IV г.о; Решение № 202/19.01.2021г. по гр.д.№ 4474/2018г. на ВКС, IV г.о., Решение № 71/

06.04.2019г. по гр.д.№ 3804/2019г. на ВКС, IV г.о. и др./. Според други решения отговорността е по чл.55, ал.1 ЗЗД и държавата дължи връщане на събраната въз основа обявената за противоконституционна норма в хипотезата на начална липса на основание, респ. по чл.59 ЗЗД /Решение № 22/18.02.2021г. по гр.д.№ 664/2019г. на ВКС, III г.о.; Решение № 184/21.01.2021г. по гр.д.№ 2686/2019г. на ВКС, IV г.о.; Решение № 60054/15.07.2021г. по т.д.№ 1802/2019г. на ВКС, I т.о.; Решение № 123/18.12.2020г. по гр.д.№ 4892/2019г. на ВКС, III г.о.; Решение № 84/10.06.2021г. по гр.д.№ 2696/2020г. на ВКС, III г.о.; Решение № 207/06.01.2020г. по гр.д.№ 4662/2019г. на ВКС, III г.о. и др./. За преодоляване противоречието в практиката е образувано тълк.д. № 1/2022 г. по описа на ВКС, Гражданска и Търговска колегии, по което към момента няма постановено тълкувателно решение.

Първоинстанционният съд е споделил второто становище и е приел, че отговорността на държавата следва да се реализира на основание чл.55, ал.1 ЗЗД. Възприел аргументите за приложимост правните последици на решението на КС по обявяване противоконституционността на чл.35а ЗЕВИ и спрямо заварените към влизането му в сила правоотношения, изцяло основани на тълкуването на чл.151, ал.2, изр.3 КРБ с Решение № 3/28.04.2020 г. по к.д. № 5/2019 г. на КС. Поради противоречието с Конституцията тази правна норма не е имала валиден регулативен ефект /не е приложимо право/ още с приемането от законодателния орган и в този смисъл не е била годно правно основание за получаване от държавата на предвидената в нея такса. Следователно настъпилото имуществено разместване по удържане от ищеца на таксата с постъпването ѝ в републиканския бюджет е при начална липса на основание, поради което подлежи на връщане от държавата.

По горните съображения е приел, че предявеният на деликтно основание по чл.49 ЗЗД осъдителен иск за сумата 26 398.79 лв., отнасяща се за периода 01.01.2014 г.-10.08.2014 г. следва да се отхвърли, но да се уважи евентуалния иск за сумата 3 427.38 лв. отнасяща се за периода 01.07.2014 г.-10.08.2014 г. на основание чл.55, ал.1, пр.1 ЗЗД.

Приел за неоснователно и възражението за погасяване по давност, тъй като вземанията на ищеца произтичат от неоснователно обогатяване, позовавайки се на т.7 от ППВС № 1/1979 г.

При така установената фактическа обстановка въззивният съд приема следното от правна страна:

Въззивната и насрещната въззивни жалби са подадени съответно в срока по чл.259, ал.1 от ГПК, чл.263, ал.2 от легитимирани да обжалват страни-ищецът и ответникът в първоинстанционното производство и са насочени срещу валиден и допустим съдебен акт, подлежащ на обжалване, съгласно чл.258, ал.1 ГПК. В този смисъл подадените въззивни жалби са процесуално допустими.

На основание чл. 269 от ГПК, въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част. По останалите въпроси той е ограничен от посоченото в жалбата.

Обжалваното решение е валидно и допустимо.

Първият предявен главен иск, въззивният съд квалифицира по чл.49 във вр. с чл.45 ЗЗД.

Ищецът ангажира отговорността на ответника Държавата за причинените му имуществени вреди от противоконституционен акт, приет от Народното събрание и неизпълнение на задължението на този държавен орган да уреди възникналите правни последици от противоконституционната разпоредба.

Поддържа, че противоправното поведение се изразява в приемането на §6, т.2 и т.3 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г. и също така произтича от противоречието на тези разпоредби с Конституцията на Република България и правото на Европейския съюз.

Предявеният иск е допустим. В съдебната практика на ВКС по чл. 274, ал. 3 ГПК и в трайната практика на съдилищата, се приема, че на основание чл. 7 от Конституцията на РБ, държавата отговоря пряко за вредите, причинени от незаконни актове или действия на нейните органи и длъжностни лица. Когато тази отговорност не може да бъде реализирана по ЗОДОВ - специалният закон уреждащ отговорността на държавата при участие в процеса на съответните държавни органи като нейни процесуални субституенти, отговорността за вреди се реализира на основание чл. 49 ЗЗД. Държавата е правноорганизирана социална общност. Тя е субект на правото, различен от нейните граждани. Държавата е носител на права и задължения, формира своя воля, различна от тази на отделния гражданин, изразява я и я

осъществява; това тя прави чрез своите органи, които действат „за“ нея и „вместо“ нея. Народното събрание е висш държавен орган, натоварен от Конституцията с осъществяването на най-важни държавни функции-законодателство, контрол и други посочени функции.

Следователно допустимо е ответникът да носи отговорност за вредите, причинени от този неин законодателен орган.

За надлежната процесуална легитимация на държавата са достатъчни твърденията, че ищецът я намира за длъжник по деликтно вземане. Дали за ищеца е възникнало оспореното по делото вземане срещу държавата, е въпрос на материално-правна легитимация по иска.

Или казано по друг начин-за действия и бездействия на държавни органи извън хипотезите на ЗОДОВ държавата отговаря пряко именно на основание чл.7 от Конституцията, като приложение намира института на гаранционно-обезпечителната отговорност по чл.49 ЗЗД (Решение № 289 от 10.09.2012 г. по гр.д.№ 809/2011 г. на IV г.о., Решение № 299/2015 от 28.01.2016 г. по гр.д.№ 1814/2013 г. на IV г.о., Решение № 133 от 29.06.2016 г. по гр.д.№ 5002/ 2014 г. на III г.о., Решение № 300 от 09.01.2019 г. по гр.д.№ 2262/ 2018 г. на IV г.о.). По този начин всъщност се осигурява непосредственото действие на конституционно регламентираната отговорност на държавата за вреди.

По съществото на предявения иск. Искът е основателен по следните съображения:

Народното събрание е единствения законодателен орган и за да осъществява конкретни задачи, на него са му предоставени определени права, които е задължен да осъществява. Според чл.84, т.1 от Конституцията, Народното събрание разполага с изключителната компетентност да приема, изменя, допълва и отменя законите. Държавната власт се осъществява при съобразяване на конституционно установения принцип на разделение на властите, който изисква взаимно зачитане на компетентността, без никоя от тях да накърнява самостоятелността и независимостта на останалите (Решение № 5 от 2003 г. на КС, Решение № 8 от 2006 г., Решение № 3 от 2018 г. на КС).

При деликтната отговорност превес има принципа за пълно обезщетяване на увреденото лице. Ето защо, когато държавата накърни

конкретни права на носителя на тези права, носителят на накърненото конституционно субективно право може да обоснове своя деликтен иск с непосредственото действие на съответната разпоредба на конституцията.

Съгласно чл.22, ал.4 ЗКС възникналите от обявления за противоконституционен закон правни последици се уреждат от Народното събрание. Според Правилника за организацията и дейността на Народното събрание тези правни последици трябва да бъдат уредени в срок от два месеца от влизането на решението на съда в сила. Разпоредбата на чл.22, ал.4 ЗКС има предвид заварените висящи правоотношения, които са възникнали по силата на обявления за противоконституционен закон. Този текст обаче няма никакво отношение към необходимостта от правна уредба на съответните отношения. Конституционният съд упражнява единствено контрол за конституционност на законите и затова няма правомощие да дава задължителни предписания на държавните органи, включително и на Народното събрание. Ето защо той не би могъл го задължава да отстрани. Създаването на нужната правна уредба е от компетентността на Народното събрание. Дали обаче ще бъде приета правна уредба на съответния въпрос зависи единствено от Народното събрание.

Предвид горното основният въпрос, на който следва да се отговори е: какви са правните последици от обявяване за противоконституционен на закон, който има действие върху заварени правоотношения. По този въпрос е образувано и к.д. № 5/2019 г. на КС на РБ, по което е постановено Решение № 3 от 28 април 2020 г., съобразно което обявените за противоконституционни ненормативни актове-закони във формален смисъл, решения на Народното събрание и укази на президента-са невалидни от приемането или издаването им.

По отношение на заварените от решението на Конституционния съд неприключени правоотношения и правоотношенията, предмет на висящи съдебни производства, противоконституционният закон не се прилага. Народното събрание урежда правните последици от прилагането на обявления за противоконституционен закон.

Решението на Конституционния съд, с което закон, изменящ или отменящ действащ закон, се обявява за противоконституционен, няма възстановително действие.

Настоящият съдебен състав споделя мнението, че конституционното решение, с което един закон или разпоредби от него, са обявени за противоконституционни няма обратно действие, т.е. то не преурежда вече настъпили факти, а се отнася до действието на правни норми. Затова нито тълкувателните решения на КС, нито тези, с които се решават спорове за съответствие на закон с Конституцията, пряко не отнемат и не предоставят конкретни права. Такова едно решение обаче, поради принципите за върховенство на Конституцията (чл. 5, ал.1) и за нейното пряко действие (чл. 5, ал.2), без автоматично да предизвиква краен резултат по отношение на заинтересованите лица, служи като правно основание за претендиране на определени права. Системното тълкуване на разпоредбите на чл. 151, ал. 2 на КРБ и чл. 22, ал. 4 на ЗКС навежда на извода, че постигането на търсения ефект поначало предполага съчетаване на акта на конституционния съд (негативния законодател) с този на органа, приел самия акт и уреждащ последиците от неговото обявяване за противоконституционен (позитивния законодател).

Когато обаче органът, който е задължен да уреди възникналите от неприлагането на противоконституционния акт последици, бездейства, това не означава, че сме изправени пред състояние на пълна невъзможност за защита на основните права. В такива случаи, позовавайки се на конституционното решение, заинтересованите лица биха могли да предявят иски пред съответните съдилища (граждански или административни) и така на общо основание да претендират за признаване на техни субективни права, използвайки постановеното конституционно решение като валидно правно основание.

В конкретния казус се касае за приключили правоотношения, които са се реализирали преди постановяването и влизането в сила на Решение № 13/13.07.2014 по к.д. № 1/2014 на Конституционния съд на Република България, но по отношение на които след обявяване противоконституционността е образуван и висящ настоящия съдебен процес. В случая фактът на обявената противоконституционност е правопораждащ в контекста на очертаното с исковата молба спорно право.

По главния иск предявен срещу Държавата за платените суми (удържани и внесени в държавния бюджет), представляващи такса по силата

на чл.35а ЗЕВИ - предвид обявяването на нормата за противоконституционна и неизпълнение на задължението на Народното събрание по чл. 22 ал. 4 ЗКС да отстрани настъпилите от приложението на тази разпоредба неблагоприятни правни последици, всъщност ищецът претендира гражданскоправните последици от акта на Конституционния съд, легитимиран да упражнява контрол върху законодателната дейност. При това положение зачитането на решение № 13/13.07.2014 по к. д. № 1/2014 на Конституционния съд на Република България в рамките на висящи процес за връщане на платеното по чл. 35а ЗЕВИ означава да се приеме, че след 10.08.2014 г. задължение в полза на Държавата не съществува, което обаче не означава, че платеното до този момент е дадено при начална липса на основание.

Настоящият въззивен съд възприема за правилна практиката обективизирана в Решение № 71/06.04.2020 г., гр.д. № 3804/2019 г., Решение № 72/21.04.2020 г., гр.д.№ 2377/19 г., и двете на ВКС, IV гражданско отделение, постановени по реда на чл.290 ГПК и др., посочени и от първоинстанционния съд, съобразно която съдебна практика, приемането на противоконституционен закон от Народното събрание е противоправно. Обратното, решението на Конституционния съд, с което се установява противоконституционността на закон, установява със задължителна по отношение на всички сила на пресъдено нещо (за която съдът следи служебно и длъжен да зачете), че законът е противоконституционен. Това не може да означава друго, освен че приемането му е във висша степен противоправно, защото Народното събрание може да упражнява това свое правомощие (да издава закони) само в съответствие с Конституцията, но не и в противоречие с нея. Разпоредбата на чл. 5, ал. 1 от Конституцията не позволява друго тълкуване.

Настоящият въззивен съд не споделя виждането, че платените от ищцовото дружество суми (удържани и внесени в държавния бюджет), представляващи такса по силата на чл.35а ЗЕВИ, са дадени при начална липса на основание. По този начин противоконституционните разпоредби от закона се приравняват на нищожни.

Самият закон обаче също е правен акт, така че и той трябва да отговаря на изисквания за валидност. Те са предвидени от Конституцията:

а) Законът трябва да бъде приет и обнародван по определения от Конституцията ред и

б) по съдържание той трябва да съответства на нейните разпоредби.

Закон, който не отговаря на някое от тези изисквания, е противоконституционен, и затова - опорочен. Той спада към категорията на порочните правни актове. Особеното на закона като порочен правен акт е, че той никога не е нищожен. Според чл. 22, ал. 3 от Закона за Конституционния съд от контролираните от КС правни актове са нищожни само тези, които са издадени от некомпетентен орган, а законът по хипотеза е издаден от Народното събрание, чиято специфична компетентност се състои в издаване на закони (чл.84, т.1 на Конституцията). Следователно противоконституционният закон може да бъде само унищожаем. При това унищожаемостта му не може да бъде проверявана и обявявана инцидентно по повод прилагането му. Тази забрана важи и за съдилищата, включително върховните съдилища (арг. чл. 150, ал. 2 на Конституцията). Ето защо противоконституционният закон до обявяването му за противоконституционен поражда присъщия му правен ефект според категорията към която спада. Затова той действа, т.е. подлежи на прилагане, така както и неопороченият закон.

Поради горното противоконституционността на закона не означава, че същият е нищожен (несъществуващ) акт като основание за имуществено размястване по смисъла на чл. 55, ал. 1 ЗЗД. В този смисъл и правната доктрина (т.напр. Проф. Ж. С. “Сила на решенията на Конституционния съд, обявяващи закон за противоконституционен“).

В хода на настоящото производство ищецът доказва, че в процесния период 01.01.2014 г.-09.08.2014 г. и на основание § 6, т.2 и 3 от заключителните разпоредби към Закона за държавния бюджет на Република България за 2014г., с които са създадени: чл. 35а, ал.1,2и 3,чл. 35б, ал. 1,2,3 и 4, чл.35в, ал.1,2 и 3 и чл. 73, ал.1, 2,3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници, от него са удържани такси в размери, установени с писмените доказателства по делото и заключението на ССЧЕ, от което се установява също така, че тези такси са внесени по бюджетна сметка на КЕВР по реда на чл.35б от ЗЕВИ, а постъпилите в Комисията средства са прехвърлени към централния бюджет.

Безспорно е, че разпоредбите на основание на които от ищеца са удържани процесните такси, с решение № 13 от 31.07.2014 г. на Конституционния съд, влязло в сила на 10.08.2014 г., са обявени за противоконституционни.

С оглед изложеното по-горе, при безспорно установено противоправно действие-приемането на противоконституционен закон от Народното събрание, както и бездействие на законодателя да уреди възникналите правоотношения в този период и изричното позоваване на ищеца на Решението на КС, както и съобразно Решение на КС по к.д. № 5/2019 г., с което бе разяснено, че обявените за противоконституционни закони са невалидни от приемането им, съдът намира, че следва да се зачете правното положение такова, каквото е съществувало преди влизане в сила на противоконституционните разпореди, т.е. без дължимост на такса за производство на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия.

И горното е така, защото когато отмяната на съществуваща законова уредба е противоконституционна, обявяването на тази противоконституционност с влязло в сила решение на Конституционния съд автоматично възстановява действието на конституционносъобразната законова уредба в редакцията преди нейното противоконституционно изменение или отмяна.

С оглед на горното съдът намира, че на ищеца са причинени имуществени вреди в размер на удържаните от него такси, поради което следва да бъде обезщетен.

По размер искът е доказан, съобразно заключението на ССЧЕ и следва да бъде уважен в пълен размер.

Неоснователно е възражението на ответника, че вземането на ищеца е погасено по давност. Действително деликтът е извършен на 04.12.2013 г. с приемането на противоконституционния закон, но вредата за ищеца е настъпвала на 14.04.2014 г., на 15.07.2014 и на 24.09.2014 г. с превеждането на сумите за съответното тримесечие в полза на ответника, а именно по бюджетната сметка на КЕВР. От всяка една от тези дати и до датата на предявяване на исковата претенция на 21.12.2018 г., не са изтекли пет години.

С оглед основателността на главната искова претенция, основателна и доказана се явява акцесорната претенция с правно основание чл.86, ал.1 от

33Д.

На основание чл.84, ал.3 от 33Д, при задължение от непозволено увреждане длъжникът се смята в забава и без покана. Ищецът претендира лихва от датата на исковата молба, поради което съдът я присъжда именно от този момент.

По горните съображения въззивният съд намира, че неправилно първоинстанционният съд е приел за неоснователен главния иск и го е отхвърлил, съответно неправилно (при липсата на процесуалните предпоставки за това) е уважил евентуалния иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от 33Д.

Ето защо решението на първоинстанционния съд подлежи на обезсилване като недопустимо в частта, с която е уважил евентуалната искова претенция с правно основание чл.55 от 33Д, доколкото и предвид основателността на главния иск, не се е сбъднало условието, под което евентуалният иск е бил предявен, поради което съдът не е следвало да се произнася по него в решението си, поради което в тази част същото се явява недопустимо и подлежи на обезсилване.

Съответно решението и в частта, с която исковата претенция с правно основание чл.49 от 33Д е отхвърлена като неоснователна ще следва да бъде отменено и вместо него постановено друго, с което претенцията бъде уважена изцяло като основателна и доказана.

Предвид уважаването на главната ищцова претенция по иска с правно основание чл.49 33Д, съдът не дължи произнасяне по евентуално предявените искове.

По отговорността за разноските в процеса:

С оглед изхода на делото въззивният съд следва да определи и разпредели между страните разноските направени от тях пред първата инстанция, съобразно уважената и отхвърлената част от исковете.

Предвид уважаване на главната искова претенция в пълен размер, разноски се дължат само на ищеца на основание чл.78, ал.1 от ГПК в пълния им размер от 2 895,95 лв., от която сума: внесена държавна такса върху цената на иска (26 398,79 лв.) в размер на сумата от 1055,95 лв., депозит за вещо лице в размер на 250 лв. и заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 1590 лв. с ДДС, съобразно представените фактура № 110/04.01.2019

г., удостоверяваща уговарянето на размера на дължимото адвокатско възнаграждение за изготвяне на искова молба и съдебни документи, за процесуално представителство пред първата инстанция по иск срещу Република България за вреди от начисляване на такса от 20% за периода януари-август 2014 г. и преводно нареждане от 16.01.2019 г. Заплатеното адвокатско възнаграждение не е прекомерно, тъй като надвишава определения в чл.7, ал.2, т.4 (в действащата към м.януари 2019 г. редакция на нормата) от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, минимум от 1 321,96 лв. със сумата от 3,04 лв., което очевидно не сочи на прекомерност. Останалата част от сумата до 1590 лв. представлява начислено ДДС.

По горните съображения ще следва да бъде потвърдено Определение № 264369/27.06.2022 г., с което първоинстанционният съд е оставил без уважение молбата на ответника Република България с правно основание чл.248 от ГПК за изменение на решението в частта на присъдените в полза на ищеца разноски в размер на 2 895,95 лв.

По разноските във въззивната инстанция.

При този изход на спора пред настоящата инстанция, при който въззивната жалба на ищеца се уважава изцяло, а насрещната въззивна жалба на ответника остава без уважение, то разноски се дължат само на въззивника-ищец в пълен размер.

Въззивникът ищец е направил разноски в общ размер на сумата от 2 118 лв., от която: държавна такса по сметка на САС в размер на 528 лв. и заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 1 590 лв.

Неоснователно е възражението на ответника за недоказаност на разноски за заплатено адвокатско възнаграждение, тъй като договорът за правна помощ е обективиран във фактура № 1174/03.02.2023 г., от която се установяват както страните по него: „РИЦ 1“ ООД и Адвокатско дружество „С. и партньори“, така и неговия предмет и дължимо възнаграждение, а именно: изготвяне на искова молба и съдебни документи, за процесуално представителство пред въззивна инстанция по иск срещу Република България за вреди от начисляване на такса от 20% за периода януари-август 2014 г. и възнаграждение в размер на 1590 лв. с начислено ДДС. Изплащането с банков превод се доказва с представеното платежно нареждане от 06.02.2023 г. Така

заплатеното адвокатско възнаграждение не е прекомерно освен по горепосочените вече причини, така и поради обстоятелството, че съобразно сега действащата разпоредба на чл.7, ал.2, т.4 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, действаща и към момента на сключване на договора за правна помощ и заплащане на уговореното адвокатско възнаграждение, минималният размер на същото възлиза на сумата от 2 761,90 лв., т.е. заплатеното от въззивника-ищец е под този минимум.

Водим от горното, Апелативен съд - София, 8-ми граждански състав

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА като недопустимо Решение № 261307 от 14.04.2022 г., постановено по гр.д. № 17188/2018 г. от Софийски градски съд, ГО, I-1 състав **в частта**, с която е уважил евентуалният иск с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, като е осъдил ответника Република България, представлявана от Министъра на финансите да заплати на ищеца „Риц 1“ ООД сумата от 3 427,38 лв., представляваща получена без основание такса върху произведена електрическа енергия за периода 01.07.2014 г.-10.08.2014 г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба-21.12.2018 г. до изплащането.

ОТМЕНЯ Решение № 261307 от 14.04.2022 г., постановено по гр.д. № 17188/2018 г. от Софийски градски съд, ГО, I-1 състав **в частта**, с която е отхвърлил предявения от „Риц 1“ ООД гр.София против Република България, представлявана от Министъра на финансите осъдителен иск с правно основание чл.49 от ЗЗД за заплащане на сумата от 26 398,79 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в пропуснати ползи от приход от цена на произведена електрическа енергия в периода 01.01.2014 г.-10.08.2014 г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до изплащането И ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА Република България, представлявана от Министъра на финансите, гр. София, ул. „Г.С.Раковски“ № 102 да заплати на основание чл.49 от ЗЗД на „РИЦ 1“ ООД, дружество учредено и регистрирано в Търговския регистър при АВ-София с ЕИК 130486922, със седалище и адрес на управление гр.София 1510, ул. „Панайот Хитов“ № 34, със съдебен адрес:

гр.София, ул. „Хаджи Димитър“ № 12 сумата от 26 398,79 лв. /двадесет и шест хиляди триста деветдесет и осем и 0,79 лв./, която сума представлява сбор от удържана от ищеца 20% такса за производство на електрическа енергия през периода от 01.01.2014 г.-10.08.2014 г., на основание § 6, т.2 и 3 от заключителните разпоредби към Закона за държавния бюджет на Република България за 2014г., с които са създадени: чл. 35а, ал.1,2и 3,чл. 35б, ал. 1,2,3 и 4, чл.35в, ал.1,2 и 3 и чл. 73, ал.1, 2,3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници, които са били обявени за противоконституционни с решение № 13 от 31.07.2014 г. на Конституционния съд, влязло в сила на 10.08.2014 г., ведно със законната лихва върху горната главница, считано от 21.12.2018 г. до окончателното изплащане на сумите, на основание чл.78, ал.1 от ГПК да заплати и сумата от 2 118 лв. (две хиляди сто и осемнадесет лв.), разноски направени пред въззивната инстанция.

ПОТВЪРЖДАВА Определение № 264369/27.06.2022 г.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховен касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните при условията на чл.280, ал.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____